

Hur en 100-årig stuga flyttade 70 mil till Haninge för 50 år sedan.

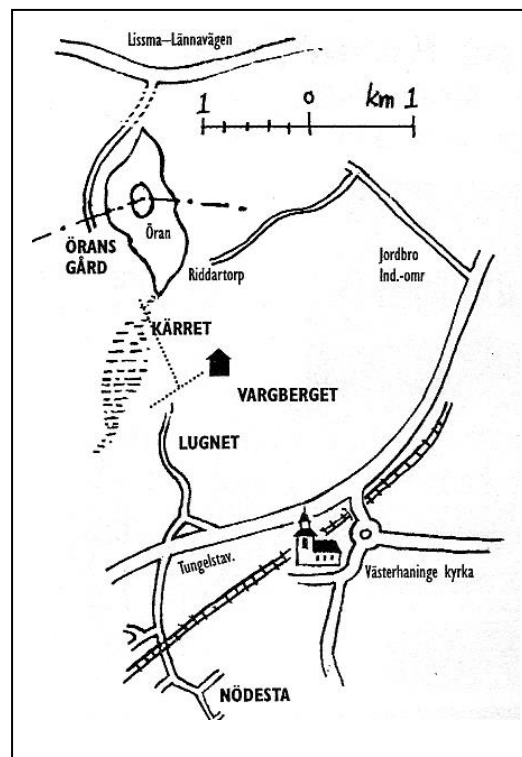
av John Widell

Till Nödesta hörde en skogsremsa som gick från Västerhaninge station upp mot Öran. Remsan var styckad i mindre delar. Min far köpte under kriget en del som jag senare övertog. Men vad som saknades var en stuga.

I DN stod i slutet på 40-talet en annons om timmerstugor till salu uppe i Jämtland. Jag hade några dagar ledigt och tog tåg upp till Östersund och sedan färja över Storsjön till Hallen där säljaren träffades. Han hade en Epatraktor och med den for vi omkring och tittade på hans hus. Slutligen kom vi fram till byn Väje i Oviken-Marby. Där stod ett härbre vänt mot "Ovikens fjällar", som Lapplisa sjöng om. Ett härbre är en förrådsbyggnad för mat, säd etc. Det är uppställt på tråkubbar för att försvåra för råttor och möss att ta sig in. Stod ofta ett stycke från själva gården också som tillflykt, om brand skulle förstöra huvudbyggnaden.

Fjällstormen kan vara hård och i det här fallet hade den blåst bort taket. Det hade man eldat upp liksom timret i gavelröstena. Hade härbret stått lite längre i samma skick hade väl alltsammans blivit ved. Vi gjorde upp om märkning, transport etc. och jag vandrade sedan vidare genom Oviksfjällen, Tossåsen, Lundörren och till Olander i Vålådalen.

Vandringen gick bra och jag träffade vandrare endast en gång i Lundörrespasset. Före Vålådalen var tyvärr bron borta över Vålån så jag fick vada över med vatten upp till bröstet. En tid senare kom en lastbil med timret till Lugnet och lastade av vid vägens slut. Men hur komma vidare? Det fanns ingen väg fram till tomten. Lantbrukare Knut Nilsson på Lugnets gård hade fortfarande draghäst och hjälpte till med transporten sista biten genom skogen.

Sedan gällde det att få upp och komplettera huset. Werner Nilsson som också bodde i Lugnet och var mångkunnig byggmästare hjälpte till med bygget.

Werner var född uppe vid sjön Öran på Örans gård i slutet på 1800-talet. Han kunde berätta om forna tider. Det var till exempel lång väg genom skogen att som barn vandra till skolan.

Han var mycket intresserad av jakt och berättade att man skjutit den sista vargen i kärret vid Öran någon gång i mitten av 1800-talet samt att man på andra sidan Vargberget strax intill branten förr spände nät mot berget och gick skallgång.

Förr i tiden trodde man på offer vid s.k. jättegrytor (gropar, ursvarvningar, som stenar i forsande vatten gröpt ur i berget). Förmodligen offrade man för sin hälsa eller vissa andra bekymmer. Werner visade gamla mynt han hittat när han öst ur några jättegrytor i berget.

Snart satte vi igång med bygget. Werner avverkade och bilade timmer till bottenvarv, åsar och gavelrösten och efter en tid stod härbret uppbyggt ungefär som det byggdes 100 år tidigare. En skillnad var att det tillkommit två mindre fönster och skorstensstock. Invändigt tillkom en järnspis och på löftet en liten öppen spis och två väggfasta sängar.

Så småningom blev det åter tyst och man kunde höra vrakens piuu över grantopparna och se morkullans flykt över sänkan vid midsommartid.

Denna artikel är tidigare publicerad
i Gillets medlemsblad
GLIMTAR FRÅN
HANINGEBYGDEN (2/2005)